

Jätehuoltomääräysten luonnos

Jätehuolto haltuun! – työpaja
21.4.2022

jäteasiamies Johanna Ahonen

Mitä jätehuoltomääräykset ovat ja miksi niitä annetaan?

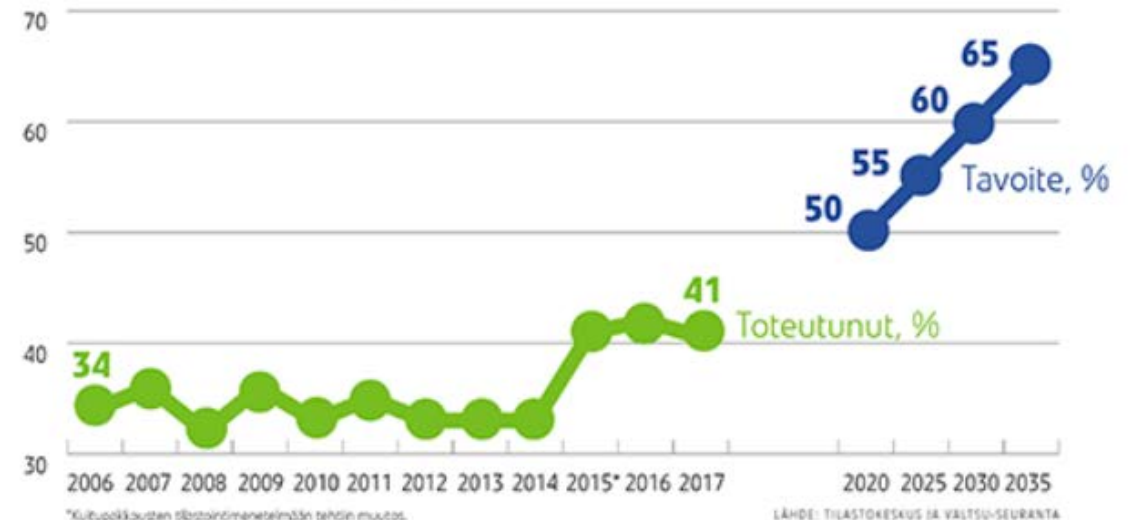
- Jätehuoltomääräyksillä **tarkennetaan jätelakia ja –asetusta** paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.
 - Toimivat ohjauskeinona ja työkaluna jätehuollon käytännön toteuttamisessa
 - Tavoitteena estää jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle
 - Määräykset koskevat jätehuoltoon liittymistä, jätteiden lajittelua, keräämistä, kuljettamista sekä roskaantumisen ehkäisemistä
- Jätehuoltomääräykset ovat velvoittavia, ei suosituksia!
- Jätehuoltomääräysten laatiminen perustuu jätelain 91 §:än ja määräyksistä päättää jätehuoltoviranomainen eli Lapin Jätehuolto kuntayhtymä itsenäisesti.

Jätelainsäädännössä tapahtuneet muutokset ovat niin merkittäviä, että jätehuoltomääräykset on tarpeen päivittää vastaamaan uusia vaatimuksia.

**Jätelaki astui voimaan heinäkuussa 2021
ja jäteasetus joulukuussa 2021.**

- Jätelainsäädännön muutosten taustalla on EU:n asettamat kunnianhimoiset kierrätystavoitteet.
- Vuonna 2035 yhdyskuntajätteestä tulisi kierrättää 65 %.

Yhdyskuntajätteen kierrätysaste ja tavoitteet

Jätehuoltomääräysten valmistelu

- Valmistelua on tehty **työryhmässä**, jossa Lapecon asiantuntijoiden ja hallituksen jäsenten lisäksi oli mukana kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset
 - Työryhmä kokoontui yhteensä 3 kertaa
 - Lisäksi tuottajajärjestön kanssa keskusteltiin tuottajavastuukysymyksistä pakkausjätteen keräykseen liittyen
- Jätehuoltomääräysten päivitys on tehty Suomen Kuntaliiton laatiman **jätehuoltomääräysoppaan** mukaisesti paikalliset olosuhteet huomioiden. Opas julkaistiin alkuvuodesta 2022.

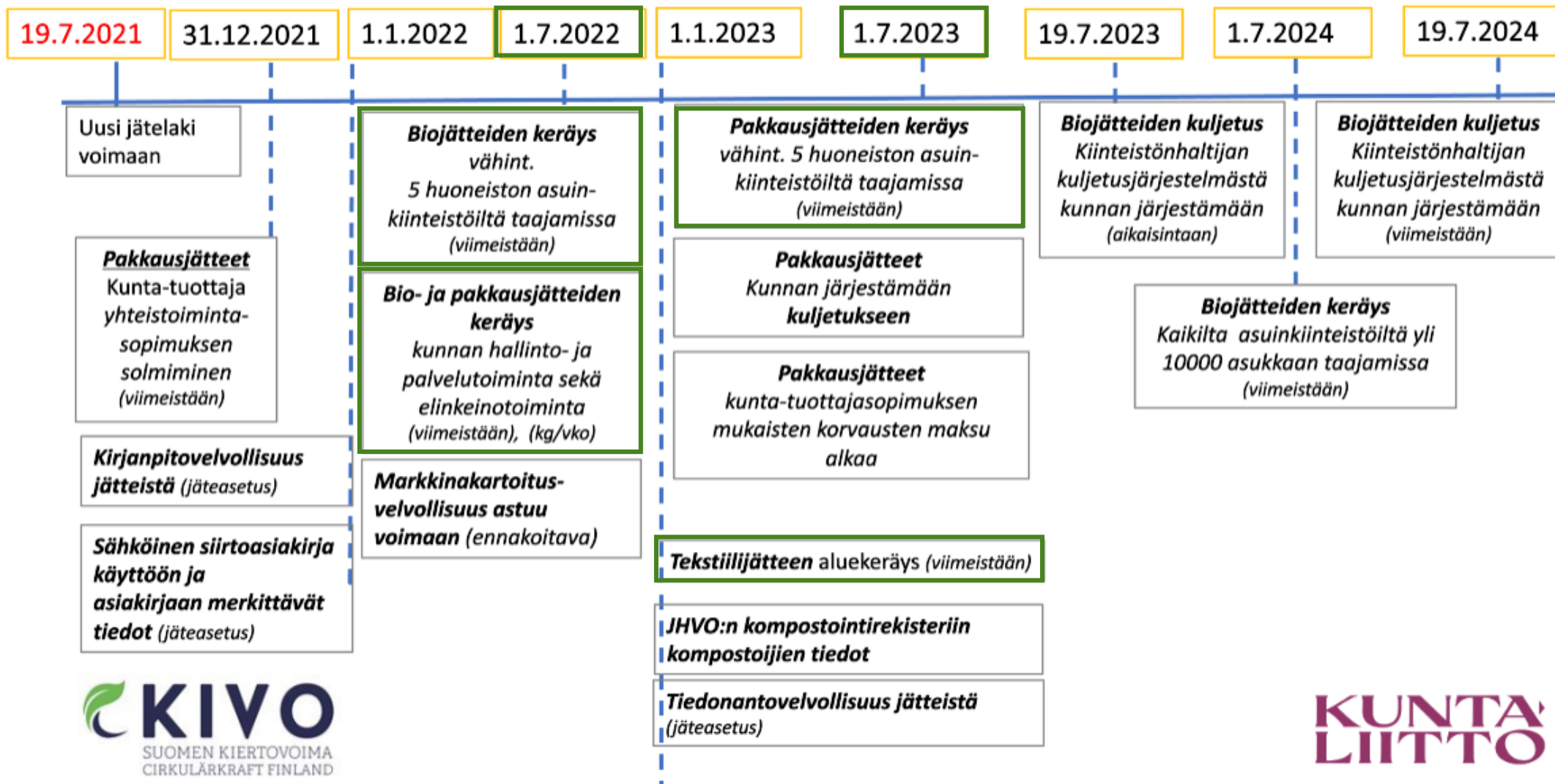

Jätelain velvoitteet kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräykselle

Biojätteen ja pakkausjätteen erilliskeräysvelvoitteet on tuotu jätelakiin ja –asetukseen

- Keräysvelvoite koskee **taajaman vähintään 5 huoneiston asuinkiinteistöjä**
 - Biojäte tulisi kerätä kaikilta kiinteistöiltä yli 10 000 asukkaan taajamissa
- **Muussa toiminnassa (ml. elinkeinotoiminta) keräysvelvoite perustuu jätteen syntymääriin (2-10 kg/viikko).**
 - Keräysalue ulottuu taajaman lisäksi asemakaava-, palvelu-, matkailu- ja työssäkäyntialueille.
- Pakkausjätteiden kiinteistökeräyksessä kunnilla ja tuottajilla lakisääteinen **yhteistoimintavelvoite**
 - Kunta kerää ja kuljettaa, tuottaja maksaa korvauksia työstä > alennusperuste asukasmaksuissa

Jätelain määräaikoja

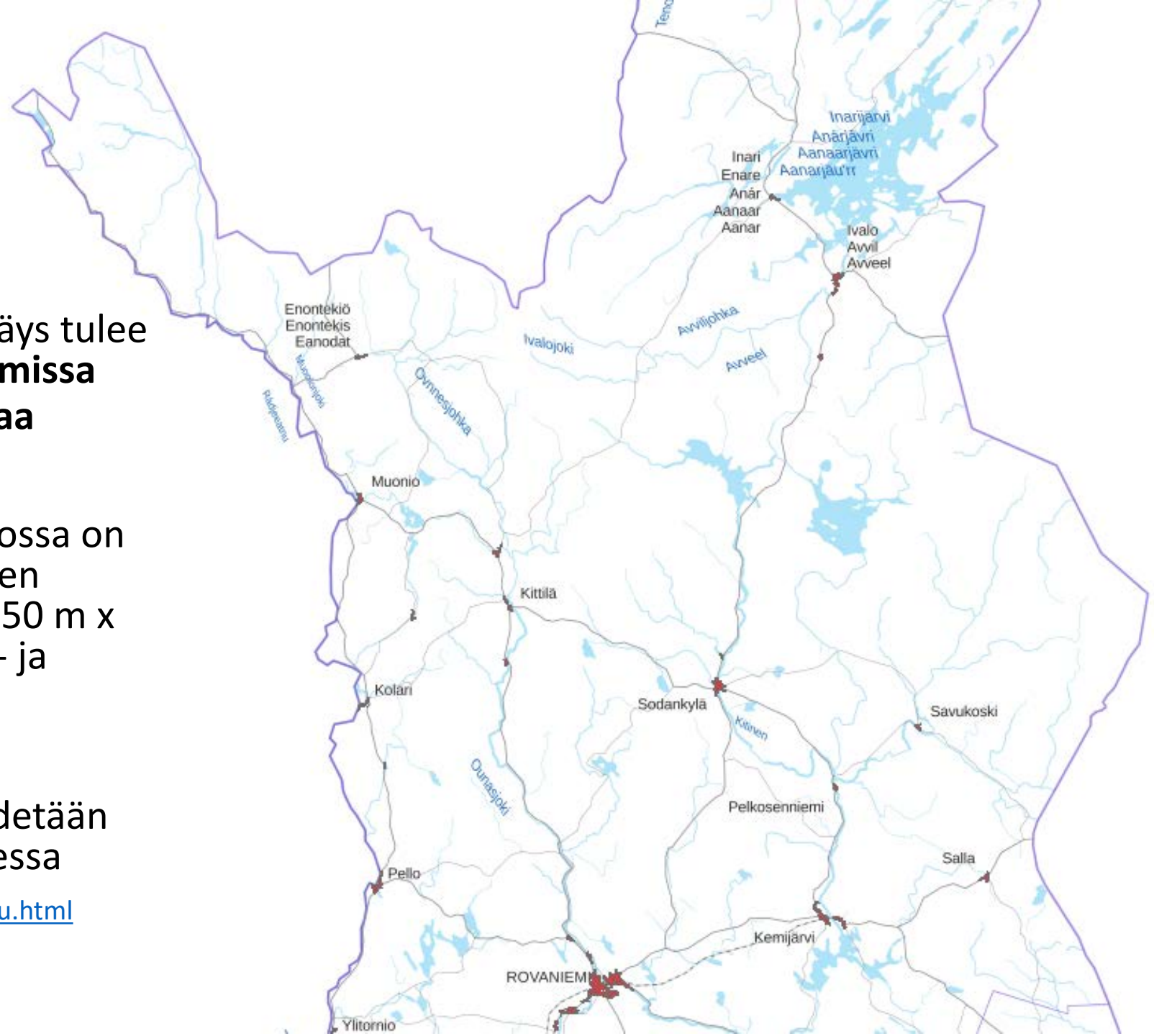

Taajama käsite

- Biojätteen ja pakkausjätteen keräys tulee järjestää asuinkiinteistöille taajamissa
 - **Lapecon alueella 14 taajamaa**
- **Taajama** = rakennustihentymä, jossa on vähintään 200 asukasta. Rajauksen perustana on Tilastokeskuksen 250 m x 250 m -ruutuaineiston rakennus- ja väestötieto.
- Virallisia taajamarajauksia ylläpidetään SYKE:n karttapalvelussa osoitteessa

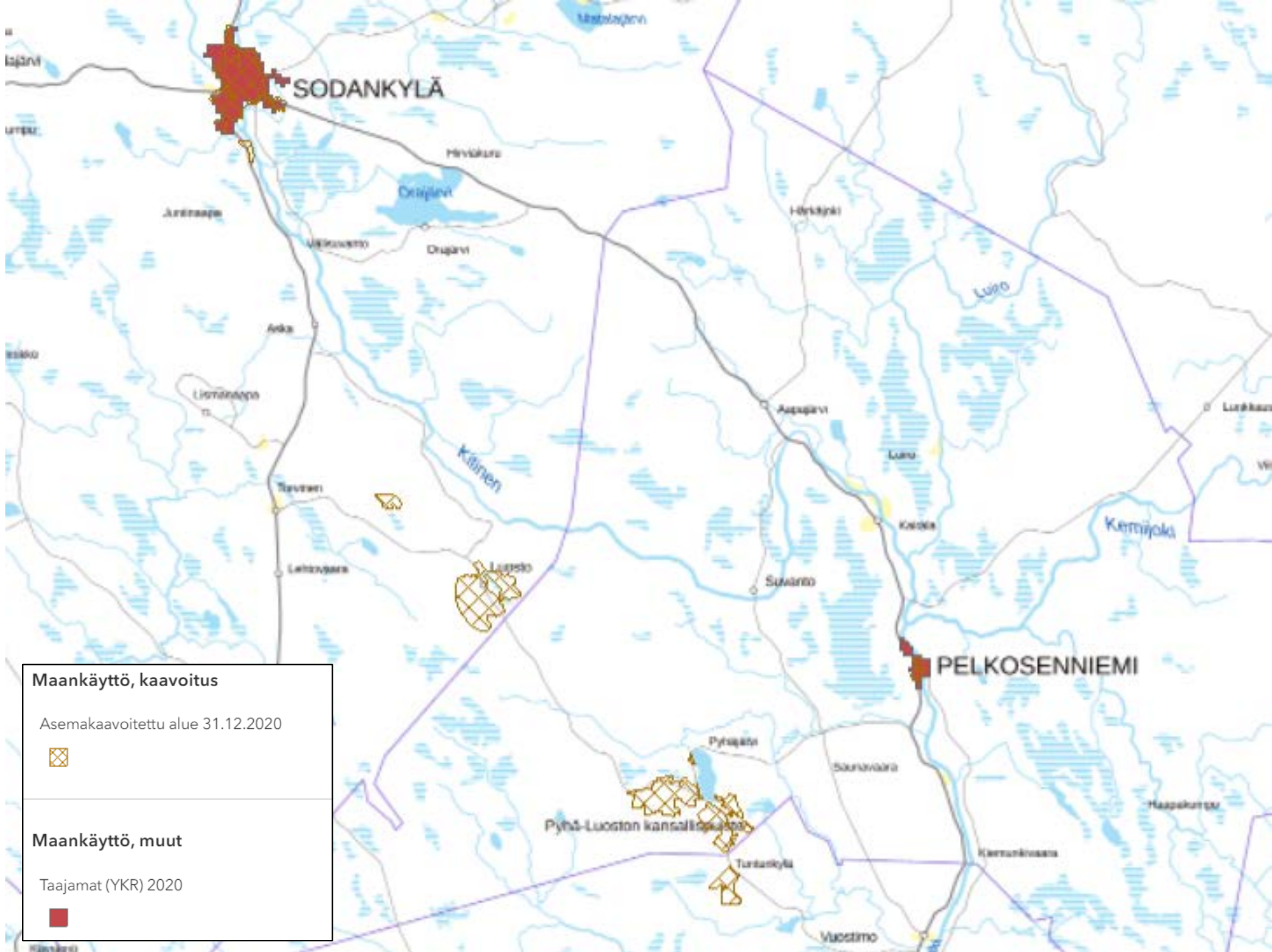
<https://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html>

lapeco.fi

Taajama ei tarkoita samaa kuin asemakaava-alue

- Biojätteen ja pakkausjätteen keräys tulee järjestää kunnan omille kiinteistöille taajamien lisäksi asematai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella.

Jätelain poikkeamismahdollisuudet (JL 15 §)

Jätteiden erilliskeräysvelvollisuudesta voidaan poiketa vain, jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- 1) erilaisten jätteiden yhteiskeräys ei heikennä niiden laatua eikä vähennä mahdollisuuksia valmistella ne uudelleenkäyttöön, kierrättää ne tai hyödyntää ne muulla tavoin etusijajärjestyksen mukaisesti
- 2) **erilliskeräys ei johda parhaaseen mahdolliseen kokonaistulokseen, kun otetaan huomioon jätteen jätehuollon kokonaisvaikutukset ympäristöön**
- 3) erilliskeräys ei ole teknisesti toteutettavissa, kun otetaan huomioon jätteen keräyksen hyvät käytännöt
- 4) **erilliskeräyksen kustannukset olisivat kohtuuttomia ottaen huomioon mahdollisuudet parantaa erilliskeräyksen kustannustehokkuutta, erilliskerätyn jätteen ja siitä jalostetun uusioraaka-aineen myynnistä saatavat tulot sekä kustannukset, jotka syntyvät lajittelemattoman jätteen keräyksen ja käsittelyn kielteisistä ympäristö- ja terveysvaikutuksista.**

Poikkeamisesta voidaan päättää **viiden vuoden määräajaksi**, jonka jälkeen ajantasaisuutta tulisi tarkastella uudelleen.

Asetuksen perusteluissa: Jätehuoltomääräyksissä voitaisiin myös määrätä mahdollisuudesta poiketa yksittäisten kiinteistöjen kohdalla silloin, jos vaadittavien jäteastioiden sijoittaminen kiinteistölle ei olisi mahdollista esimerkiksi paloturvallisuus- ja kaavamääräykset huomioiden.

Erilliskeräysvelvoitteiden toteuttaminen Lapecon toimialueella

Jätehuoltomääräysluonnoksen aikataulu hyötyjätteiden erilliskeräyksen aloittamisesta

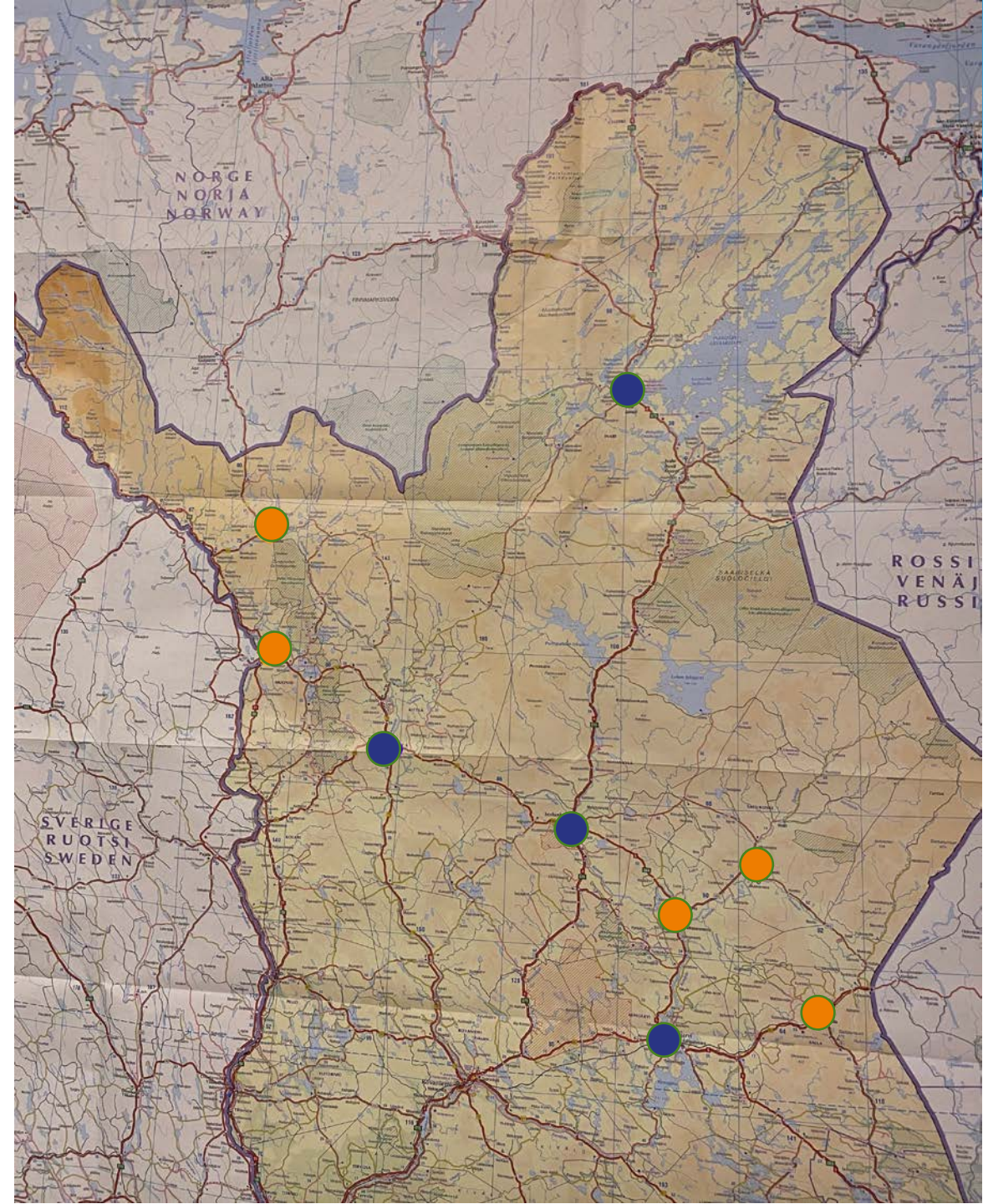
Kunta	pakkausjätteet*	biojäte	tekstiilijäte
Inari	1.10.2023	erikseen ilmoitetun aikataulun mukaisesti	alueellinen erilliskeräys 2023 alkaen
Kittilä	1.10.2023		
Kemijärvi	1.10.2024		
Sodankylä	1.10.2024		
Enontekiö, Muonio, Pelkosenniemi, Salla, Savukoski	alueellinen keräys ekopisteillä jatkuu	kiinteistökohtaista tai alueellista keräystä ei järjestetä 2022-2027	

*kiinteistöittäisen keräyksen vaiheittainen aloitus perustuu jätteenkuljetusten urakkakausiin ja kilpailutuksiin

Perusteluita erilliskeräysvelvoitteen toteuttamiseksi

Laaja keräysalue Vähän jätettä kerättäväksi

- Alle 1 000 asukkaan keräysalue
- Yli 1 000 asukkaan keräysalue

Arvioita velvoiterajan mukaisista kiinteistöistä

Kunta	Asukasluku 31.12.2020	TAAJAMASSA OLEVAT ≥ 5 huoneiston asuinkiinteistöt*
Inari	6 862	138
Kemijärvi	7 191	106
Kittilä	6 436	121
Sodankylä	8 266	127
YHTEENSÄ	28 755	492

Enontekiö	1 808	9
Muonio	2 297	11
Pelkosenniemi	931	10
Salla	3 407	41
Savukoski	1 009	12
Pienet kunnat YHTEENSÄ	9 452	81

Tunturikeskuksia	Vähintään 5 huoneiston kiinteistöt
Levi (taajama)	83
Saariselkä (taajama)	57
Pyhä-Luosto (asemakaava-alue)	38
Salla-tunturi (asemakaava-alue)	13
Suomu (asemakaava-alue)	13
Kilpisjärvi (asemakaava-alue)	6

Esitys biojätteen keräyksen aloittamisesta

- Keräys voitaisiin aloittaa **erikseen ilmoitetun aikataulun mukaisesti**
 - Biojätteen keräys ja käsittely on kuntayhtymän palveluissa kokonaan uusi toiminto
 - Lähin biojätteen käsittelylaitos sijaitsee tällä hetkellä Oulussa
 - Keräyksen kustannusvaikutuksia tulee arvioida tarkemmin, kun jätteenkuljetuksen kilpailutuksista saadaan hintatietoja.
 - Myös biojätteen siirtokuormaus ja kuljetus käsittelyyn edellyttävät toimenpiteitä ja kustannusselvityksiä
- Pienissä kunnissa biojätteen keräystä ei järjestettäisi ajalla 2022-2027, poikkeamisperusteita tulisi tarkastella 5 vuoden määräajan jälkeen uudelleen.

Muut ehdotetut muutokset jätehuoltomääräyksissä

Käytössä sekajärjestelmä: ASTIAKERÄYS JA ALUEKERÄYS

Ongelmaksi muodostuu tilanteet, kun kiinteistökohtaisen keräyksen alueella oleva **kiinteistö haluaisi liittyä jätehuoltoon mieluummin aluekeräysastian käyttäjänä.**

Määräysten perusteella ensisijainen liittymistapa on kartalla osoitetuilla alueilla oma tai kimppa-astia, eikä aluekeräysastian käyttöä ole sallittu.

- Käytäntö on ristiriidassa pykälään, jossa kiinteistö tulkitaan aluekeräysastian käyttäjäksi, jos kiinteistö ei itse ilmoita liittymisestään...

Liittymistapa vaihtelee alueen sisällä:

- oma jäteastia
- aluekeräysasiakas

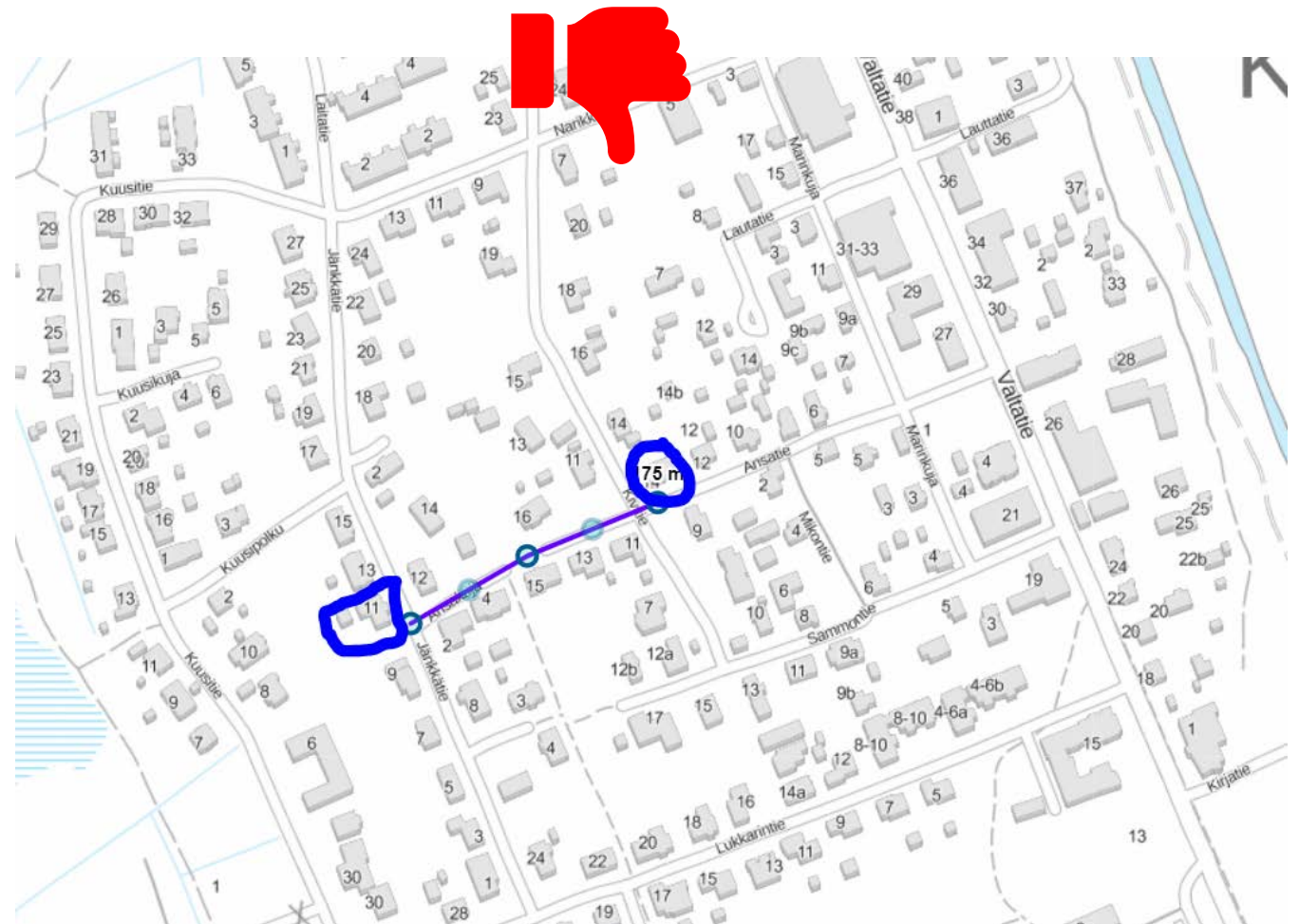
Kiinteistöittäisen keräyksen alueella aluekeräysastian käyttäjäksi?

Ehdotus poikkeamisesta kiinteistöittäisen keräyksen alueella:

Kiinteistöittäisen jätteenkuljetukseen osoitetulla alueella kiinteistö voi liittyä aluekeräysastian käyttäjäksi vain seuraavissa tapauksissa:

- kiinteistölle ei ole tietä
- kiinteistön jäteastiaa ei voida sijoittaa siten, että jäteautolla on esteetön pääsy 10 m etäisyydelle astiasta ja astian siirtomatka on yli 50 m tai peruutusmatka yli 100 m
- tai muu logistinen tai ympäristöllinen syy, jos aluekeräysastian käyttö soveltuu kiinteistölle kiinteistökohtaista keräystä paremmin.

Voimassa oleva määräys kimppa-astian perustemisesta "saman tien varressa" aiheuttaa ristiriitaisia tilanteita

Yhteisen jäteastian käyttöä sujuvoitetaan

Esitys yhteisen jäteastian perustamiseen:

Lähekkäin sijaitsevat kiinteistöt voivat sopia yhteisen jäteastian käytöstä, kun kulkureitin varrella kodista yhteiskeräysastialle ei ole aluekeräysastiaa.

Lähietäisyydellä tarkoitetaan taajamassa samassa tai viereisissä kortteleissa sijaitsevia kiinteistöjä, taajaman ulkopuolisella alueella naapureita taikka tiekunnan tai muun vastaavan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavia kiinteistöjä, kuten yksityisteitä.

Tyhjennysvälit

Jätelaji	Pisin tyhjennysväli kesäaikana (viikot 18—40)	Pisin tyhjennysväli talviaikana (viikot 41—17)
Polttokelpoinen jäte	4 viikkoa	4 viikkoa
Polttokelpoinen jäte, joka ei sisällä biojätettä (kiinteistöllä on biojätteen erilliskeräys tai kompostointi, josta on voimassa kompostointi-ilmoitus)	8 viikkoa	8 viikkoa
Biojäte	2 viikkoa	4 viikkoa
Kartonki- ja muovipakkaukset	16 viikkoa	16 viikkoa
Metallipakkaukset, pienmetalli ja lasipakkaukset	16 viikkoa	16 viikkoa

Satunnaisesti käytössä olevien vapaa-ajan asuntojen jäteastialle vähimmäistyhjennysvelvoite **kaksi kertaa** vuoden aikana

Tyhjennysten keskeytys voidaan jatkossa myöntää 6 kk ajaksi ilman erillistä päätöstä.

Mitä tulee ottaa huomioon tyhjennysvälejä määriteltäessä?

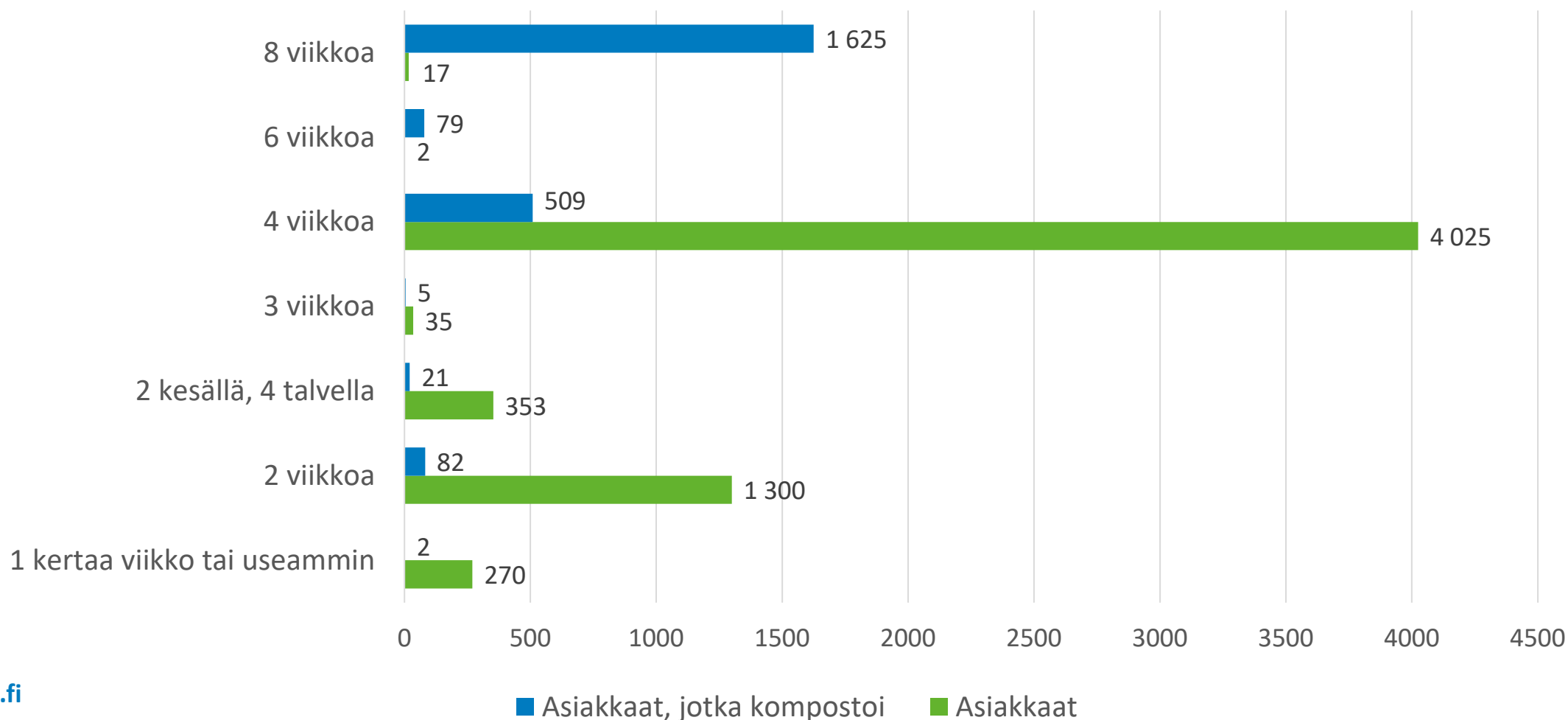
- Syntyvän jätteen määrä ja talouden koko
 - Yksi asukas tuottaa polttokelpoista jätettä noin 244 kg/vuosi
- Lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet ja keräyspisteiden saavutettavuus
- Jätteet mahtuvat astiaan ja jäteastian kansi on aina suljettavissa
- Hajuhaitat, ympäristöhaitta
- Kuljettajan työterveysnäkökulma
- Jätteiden väärinkäytön ehkäiseminen ja minimointi
- Optimaaliset ajorytmit
- Jäteastian tyhjennyshinta
 - Asiakkaan intressi > mahdollisimman edullinen
 - Kuntayhtymän intressi > Tyhjennettävien jäteastioiden määrän vaikutus jätteenkuljetuksiin ja kuntayhtymän talouteen > kulut on pystyttävä kattamaan

Vertailua tyhjennysväleistä

	polttokelpoinen jäte		Polttokelpoinen jäte, joka ei sisällä biojätettä	biojäte		kartonki/ muovi	lasi/ metalli
	kesä	talvi		kesä	talvi		
POHJOINEN SUOMI							
NAPAPIIRIN RESIDUUM	2	4	4 - 8	2	4	8	tarvittaessa
PERÄMEREN JÄTEHUOLTO	2	4	4 - 8	2	4		26
KIERTOKAARI	2	4	12	1	2		
EKOKYMPPI			8	1 tai 2	4	8	8
KUUSAMO			16	2	4	26	26
POHJOIS-POHJANMAA, KESKI-SUOMI JA PIRKANMAA							
JÄTEKUKKO	2	4	4	1	2	8	16
MUSTANKORKEA	4	4	8	2	4	8	16
SAMMAKKOKANGAS	4	4	8	2	4	8	16
VESTIA	4	4	8	1	2	16	26
PIRKANMAAN JÄTEHUOLTO	4	4	8	2	4	8	tarvittaessa
EKOROSK	8	8	8	2	2	8 / 4	
MILLESPAKKA			12	1	2		

Olemassa olevia tyhjennysrytmejä vakituksilla asunnoilla

Kompostorin ominaisuuksista

- Jätehuoltomääräyksillä sallitaan biojätteen kompostointi suljetussa ja hyvin ilmastoidussa kompostorissa, johon haittaeläinten pääsy on estetty. **Kompostorin tulisi tarvittaessa olla lämpöeristetty.**
- Talvella kompostorin jäätyminen tulisi ottaa huomioon varaamalla riittävästi kompostoritilavuutta.

Jatkossa
sallittaisiin
kompostointi
ilman
lämpöeristystä

Pikakontti tullaan kieltämään

Pikakontteja tyhjennyksessä:

- 12 kpl yksityisillä tai kunnilla
- 29 kpl Lapecon omia

Jätehuoltomääräysten oppaassa suositellaan luopumaan pikakonteista kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa niiden aiheuttaman työturvallisuusriskin vuoksi.

Tyhjennysvelvoitteet saostus- ja umpisäiliöille

- Tyhjennysväleissä voidaan ottaa huomioon kiinteistön käyttötarkoitus sekä syntyvien jätevesien laatu:
 - Vakituiset asunnot – vapaa-ajan asunnot
 - Mustat jätevedet – harmaat jätevedet

	Saostussäiliö, jossa mustia jätevesiä	Saostussäiliö, jossa vain harmaita jätevesiä	Umpisäiliö
Vakituinen asunto	Kerran vuodessa	Kolmen vuoden välein	Tarvittaessa
Vapaa-ajan asunto	Kolmen vuoden välein	Tarvittaessa	Tarvittaessa

Umpisäiliöstä ei johdeta
jätevesiä maaperäkäsittelyyn.

Kuva: vesiensuojelu.fi

Luonnoksen nähtävilläolo

Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen

- Luonnos yleisesti nähtävillä **17.3.–25.4.2022 välisen ajan**
- Pyydetty lausunto Lapin ELY-keskukselta, toimialueen kunnilta ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta, kuljetusurakoitsijoilta, tuottajayhteisöiltä, Lapin kiinteistöliitolta ja isännöintiliitolta
- Ilmoitetaan nähtävillä olosta kuulutuksella, joka julkaistaan alueen paikallislehdissä ja Lapin Kansassa
- Viestitään määräysten nähtävillä olosta monikanavaisesti
 - mm. isännöitsijöiden uutiskirje, some-kanavat, nettisivut
- **Määräysten on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2022**

Kiitos!

Lisätietoja:

jäteasiamies Johanna Ahonen

040 189 3088

Johanna.ahonen@lapeco.fi

toimitusjohtaja Osmo Aikio

0400 516 237

Osmo.aikio@lapeco.fi